

Typ posudku: posudek oponenta práce

Autor práce: Martina Koutná

Název práce: Překvalifikovanost: skutečný nebo umělý problém?

Autor posudku: Mgr. Jan Kohoutek, PhD.

Předkládaná práce je zaměřena na analýzu problému překvalifikovanosti pracovníků a pracovníc v České republice. Toto téma je, vzhledem k nedostatku odborných prací, jež by se otázkami překvalifikace pracovní síly v České Republice (ČR) zabývaly, velmi relevantní, inovativní a má značný potenciál přispět k rozvoji poznání v této oblasti. Cíle práce a výzkumné otázky jsou vhodně vymezeny a relevantní předmětu zkoumání. Práce využívá smíšenou metodologii založenou na studiu relevantních dokumentů (desk research) a statistické analýze kvantitativních dat. Pro statistickou analýzu jsou využita data z šetření OECD 'Programme for the International Assessment of Adult Competencies' (PIAAC) realizovaného v ČR. Použitý metodologický přístup lze též považovat za relevantní, nicméně mám k němu několik připomínek; předně není uvedena podrobnější charakteristika analyzovaného PIAAC vzorku (krom základní informace o počtu respondentů a jejich věkového rozmezí) vč. důvodu nadvýběru respondentů, jež čtenář neseznámený se samotným výzkumem PIAAC, musí dohledat jinde. Dále chybí upřesnění zkoumaných proměnných (zde autorka pouze poznamenává, že PIAAC vzorek obsahuje všechny proměnné, jež odpovídají potřebám jejího výzkumu, str. 18-19). V neposlední řadě je určitým limitem zaměřením čistě na sekundární data; v metodologické sekci práce autorka uvádí svoji praxi na specializovaném pracovišti Národního vzdělávacího fondu. Tato praxe mohla být též využita k provedení několika polostrukturovaných rozhovorů zejména za účelem zpřesnění interpretace výsledných zjištění i návrhů relevantních veřejně-politických opatření.

Z teoretického hlediska je v práci prezentováno několik konceptů objasňující, do jisté míry, příčiny vzniku vzdělanostního a/nebo kvalifikačního nesouladu. Navzdory jejich relevanci a potřebě zpracování jejich přehledu – jež je též explicitně reflektován v cílech práce – však s těmito koncepty není dále pracováno s ohledem na empirickou část práce. Naopak v souhrnné sekci (část 8) práce jsou pro vysvětlení uvedeny jiné koncepty (neoklasická škola myšlení, nová politická ekonomie dovedností). Teoretická část tak spíše působí jako samostatný, byť velmi potřebný a tematicky relevantní přehled bez explicitní vazby na empirickou část práce. V tomto ohledu by jistě bylo vhodné osvětlit míru relevance jednotlivých konceptů k výsledným zjištěním za ČR (bez potřeby navrhopvat vysvětlující meta-teorii).

Empirická část práce je naopak velkým kladem předkládané práce. Výsledná zjištění jsou dostatečně validní a robustní pro využití v dalším výzkumu; explanace zjištění dostatečně věrohodná. Doporučená veřejně-politická opatření jsou též relevantní, byť poměrně obecná; pro jejich efektivní implementaci by bylo nutné jejich rozpracování a zpřesnění. Škoda pouze zmiňované nespecifikace hlavních použitelných proměnných z PIAAC, např. zda-li by bylo možné statisticky analyzovat vzorek též dle pracovního sektoru respondentů (soukromý vs. veřejný vs. veřejný-neziskový) apod.

Předkládaná práce má jasnou a přehlednou strukturu, výzkumné otázky jsou dostatečně reflektovány v závěrech práce, ocenit je dále třeba autorčinu pečlivost zpracování tématu i rozsah využití literatury. Velkým kladem práce je její přidaná hodnota přinášející do v ČR dosud málo koncepčně řešené tematiky několik důležitých poznatků zejména o relacích mezi vzdělanostním a kvalifikačním nesouladem vč. vyjasnění obou termínů a zasazení výsledků práce do aktuálního stavu vědění a řešení tématu překvalifikovanosti.

Z formálního hlediska je práce zpracována pečlivě, bez překlepů, chybějící interpunkce apod. Jistou, drobnou výhradu však mám k terminologii – použití termínu „trh práce“ sice vystihuje nabídkovo-poptávkový charakter uplatnění vzdělání a dovedností, nicméně je – z věcného hlediska – poměrně irrelevantní pro ty respondenty pracující dlouhodobě na jednom místě resp. nevyužívající tohoto mechanismu pro *nalezení* svého zaměstnání (OSVČ).

Navzdory několika nedostatkům drobnějšího rázu má, jak již bylo uvedeno, předkládaná práce celkově značnou přidanou hodnotu a relevanci pro současný veřejně-polický výzkum a praxi.

Předkládanou práci doporučuji k obhajobě. Při konečném hodnocení (níže) tak doporučuji reflektovat vypořádání následujících otázek autorkou práce při její obhajobě.

Otázky k obhajobě:

1. Objasněte a diskutujte míru relevance jednotlivých teoretických východisek uvedených v práci (zejm. teorie lidského kapitálu, technologické změny, kariérní mobility, signalizační teorie, teorie segmentace resp. diskriminace) k výsledným empirickým zjištěním za ČR.
2. Jaká tři hlavní doporučení pro tvůrce příslušné rezortní politiky byste na základě výsledků výzkumu formulovala a proč?
3. Na jakou oblast(i) by se měl zaměřit následný výzkum překvalifikovanosti v ČR a jakým způsobem (research design) by měl prováděn?

Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „výborně až velmi dobře“.

Datum: 20.1. 2016

Podpis: